

ÇOCUKLARDA ÖĞRENME GÜÇLÜĞÜ

Nalan GÜRER

ÖZEL TERCİH OKULLARI

ÇOCUKLARDA ÖĞRENME GÜÇLÜĞÜ

Özel öğrenme güçlüğü, bir çocuğun zekası normal yada normalin üstünde olmasına rağmen dinleme, düşünme, anlama, kendini ifade etme, okuma-yazma veya matematik becerilerinde yaşıtlarına ve zekasına oranla düşük başarı göstermesidir.

Öğrenme ve algılama sorunu çocuğun doğumu ile başlar. Eğitim süreci içinde edinilemez. Yaşam boyu süren bir bozukluktur. Dil gelişimi ve kullanımı, konuşma, okuma-yazma, matematik becerilerini etkileyen bir sorun olduğu için, bireyin eğitimini, mesleğini, sosyal ilişkilerini, günlük aktivitelerini, benlik saygısını etkiler.

Çocuğun zihinsel yeteneği olmasına rağmen, akademik açıdan gerilik göstermesi, öğrenme güçlüğüünün en çarpıcı özelliğidir. Birçok çocuk için öğrenme güçlüğü okula başladıklarında ve akademik beceriler kazanmakta başarısız olduklarında göze çarpar.

Özel Öğrenme Bozuklukları

- Beyindeki bazı farklılıklar nedeniyle öğrenme süreçlerinden bir veya bir kaçında aksama olmasıyla ortaya çıkar.
- Her çocuğun iyi olduğu yada zorlandığı alanlar vardır.
- Her çocuk kendine özgüdür.
- Görme işitme sorununa bağlı değildir.

Öğrenme güçlüğü erkeklerde daha sık görülmekte; nedenleri kesin olarak bilinmemekle beraber şu olası nedenler ileri sürülmektedir:

1- Genetik Etmenler:

Bazı araştırmalara göre öğrenme yetersizliği olan çocukların % 25-60'nda sorunun genetik olduğu bildirilmiştir. Özel ğrenme güçlüğü olan çocukların anne babalarında benzer sorunlar olma olasılığı normal popülasyondan 5-12 kat fazla, ikizlerde özel öğrenme güçlüğü olma ihtimali yüksek (bir çocukta varsa diğerinde olma olasılığı yüksek) kardeşlerde benzer sorunların olma olasılığı yüksektir.

2- Beyin Hasarı:

Hafif düzeyde hasarın öğrenme bozukluğuna, gelişimsel sapmaya, hiperaktiviteye neden olabileceği ileri sürülmektedir.

3- Nörolojik Fonksiyonlarda Bozukluk:

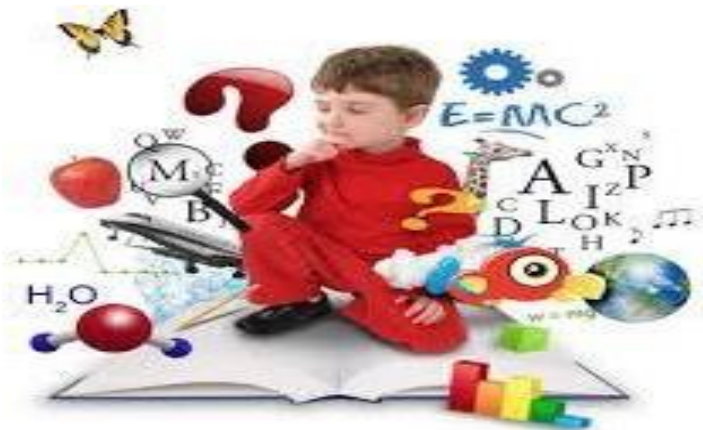
ğrenme için gerekli olan aşamalardaki bozukluklardır.

a) İntput (Girdi): Gelen bilgilerin duyu organlarıyla beyine girmesi, algılanmasıdır. Bu aşamada bozukluktaki kişi harfleri ters algılayabilir. Örneğin: b'yi d, 6'yi 9, u'yu n gibi yada 'çok' yerine 'ko', 'ev' yerine 've', seslerde f-v, b-m karıştırma, sağ-sol karıştırma gibi.

b) İşlem: Gelen bilginin kaydedilip, organize edilmesi, anlaşılması, yorumlanmasıdır. Bu alanda sorun olması günlerin, ayların, alfabedeki harflerin yerlerinin karıştırılması gibi sorunlar yaşanabilir.

c) Bellek: Anlaşılan bilgilerin tekrar kullanılmak üzere depolanmasıdır. ğrenme bozukluklarında daha çok kısa süreli bellek sorunları görülür.

d) ıkış : Beynin bilgiyi vücuda göndermesi, öğrenmedir. Bozukluğu olan ocuk kendini ifade ederken, okurken, yazı yazarken, ip atlarken güçlükler yaşar.

Disleksi (Okuma Bozukluğu), ilk olarak 19. yüzyılın ortalarında tanımlanmış ve 1896'da çocuklarda tanı konur hale gelmiştir. Disleksi genel popülasyonda %10-20 civarında olup, kızlara oranla erkeklerde daha çok görülmektedir.

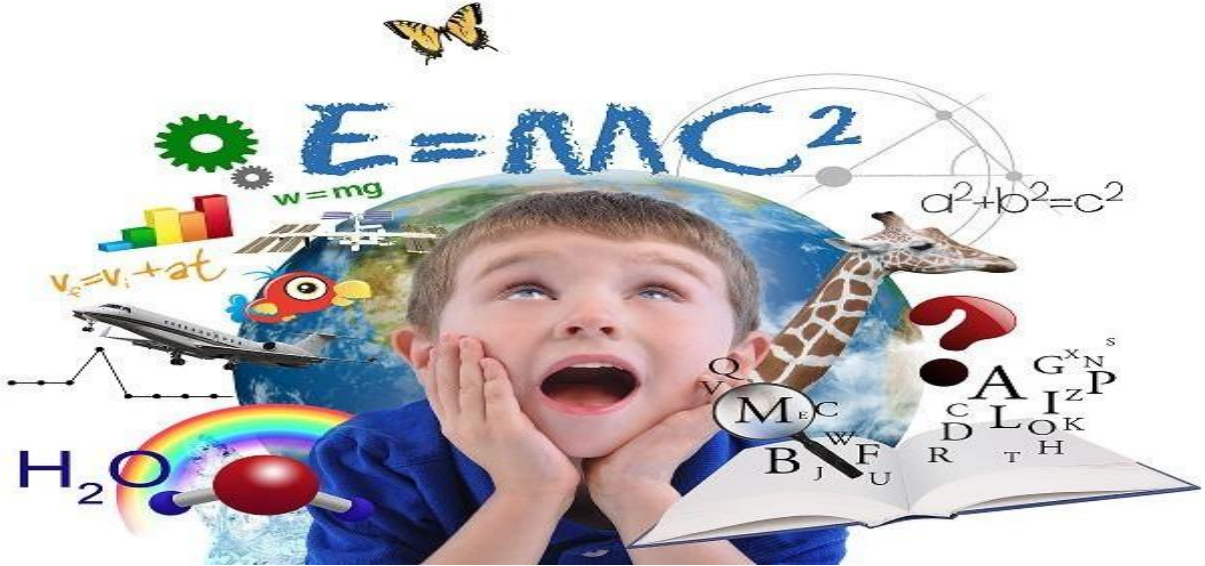
Öğrenme Güçlüğü Belirtileri:

Okul öncesi dönem belirtileri :

- Dil gelişiminde gecikmeler, konuşma bozukluğu (yanlış telaffuz, kelime dağarcığının yavaş gelişmesi...vb.)
- Zayıf algısal- bilişsel yetenekler
- Zayıf kavram gelişimi
- Yetersiz motor gelişim (öz bakım becerilerinde güçlük, sakarlık, çizim becerilerinde sorun)
- Bellek ve dikkat problemi (sayıları, alfabeyi, haftanın günlerini öğrenmede güçlük)

Okul dönemine ilişkin belirtiler :

- **Akademik başarı:** Okul başarısı yaşıtlarına ve zekasına oranla düşüktür. Bazı derslerde başarısı normal yada normal üstü iken bazı derslerde düşüktür.
- **Okuma becerisi:** Okuma hız ve niteliği açısından yaşıtlarından geridir. Harf-sesuyumu gelişmemiştir. Bazı harfleri seslerini öğrenemez harfin şekli ile sesini birleştiremez.
- **Yazma Becerisi:** Yaşıtlarına oranla el yazısı okunaksız ve çirkindir, sınıf düzeyine göre yazı yazması yavaştır, yazarken bazı harf ve sayıları, kelimeleri ters yazar, karıştırır b-d, m-n, i-i, 2-5, d-t, g-g, g-y, ve-ev gibi , yazarken bazı harfleri, heceleri atlar yada harf/hece ekler, sınıf düzeyine göre yazılı imla ve noktalama hataları yapar. Küçük- büyük harf, noktalama, hece bölme hataları, yazarken kelimeler arasına hiç boşluk bırakmaz yada bir kelimeyi iki-üç parçaya bölerek yazar. örneğin (Ka lem), (ya pa bil mek) gibi.
- **Aritmetik Beceriler:** Aritmetikte zorlanır, dört işlemi yaparken yavaştır, parmak sayar,yanlış yapar, problemi çözüme götürecek işleme karar veremez, sayı kavramını anlamakta güçlük çeker, bazı aritmetik sembolleri öğrenmekte zorlanır, karıştırır, sınıf düzeyine göre çarpım tablosunu öğrenmekte geridir.

- **Çalışma Alışkanlığı:** Ev ödevlerini almaz, eksik alır, ev ödevlerini yaparken yavaş ve verimsizdir, ders çalışırken yavaş ve verimsizdir, ders çalışırken sık sık ara verir, çabuk sıkılır.
- **Organize Olma Becerisi:** Odası, çantası, eşyaları ve giysileri dağınıktır. Defter ve kitaplarını kötü kullanır ve yırtar, yazarken gereksiz satır atlar, boşluk bırakır, sayfanın belirli bir kısmını kullanmaz, zamanını ayarlamakta güçlük çeker, düşüncelerini organize edemez
- **Oryantasyon (yönetim) becerileri:** Sağ- sol karıştırır, yönünü bulmakta zorlanır, doğu-batı, kuzey-güney kavramlarını karıştırır. Alt-üst, ön-arka kavramlarını karıştırır, zamana ilişkin kavramları (dün-bugün

önce-sonra gibi) karıştırır. Gün ay, yıl, mevsim kavramlarını karıştırır. Saati öğrenmekte zorlanır.

- **Sıraya koyma becerisi:** Haftanın günlerini, ayları, mevsimleri doğru sayıya bile aradan sorulduğunda (*****adan önce hangi gün gelir, marttan sonra hangi ay gelir, haftanın dördüncü günü hangisidir gibi) yanıtlamakta zorluk çeker, yada yanlış yanıtlar.

- **Sözel ifade becerisi:** Duygu ve düşüncelerini sözel olarak ifade etmekte zorlanır. Serbest konuşurken düzgün cümleler kuramaz, heyecanlanır, takılır, şaşırır, sınıfta sözel katılımı azdır, bazı harflerin seslerini doğru olarak telaffuz edemez.

- **Motor Beceriler:** Top yakalama, ip atlama gibi hareket ve oyunlarda yaşlarına oranla başarısızdır. Sakardır, düşer, yaralanır, istemeden bir şeyler kırar. çatal-kaşık kullanmakta, ayakkabı-kravat bağlamakta zorlanır, ince motor becerilere dayalı işlerde (düğme ilikleme, makas kullanma, boncuk dizme gibi) zorluk çeker).

EĞİTİMİN FARKLI KADEMELERİNDE GÖZLENEN DİSLEKSİ BELİRTİLERİ

Okul öncesi Dönemde:

- Sesleri, kelimeleri ve harfleri hatırlamada güçlük çeker.
- Alfabedeki ve kelimelerdeki harflerin, verilen talimatların sıralarını hatırlamada güçlük çeker.
- Kopyalama ve boyamada zayıflık gösterir.
- Zayıf hafıza ve yetersiz öğrenme becerisi mevcuttur.
- Harf ve kelime oyunlarında tepki vermede yavaşlık vardır.

İlkokul Döneminde:

- Okula karşı isteksizlik duyulur.
- Kelimeleri, sesleri ve harfleri öğrenmede güçlük çeker.
- Kelimeleri hecelere ve harflere ayırmada güçlük çeker.
- Okumada güçlük çeker.
- Kelime ve ses bilgisinde zayıflık vardır.
- Verilen talimatları takip etmede güçlük çeker.
- Plan yapamaz.
- Hiperaktivite ya da asabiyet gibi davranış bozuklukları vardır.

Ortaokul ve Lise Döneminde:

- Okurken veya hecelerken harf ve seslerin sıralamasında güçlük çeker.
- Ödev yaparken ve sınava çalışırken çok zaman harcar.
- Sınavlarda zamanı yetiştirmede güçlük çeker.
- Hatırlamada güçlük çeker.
- Planlamada yetersizlik vardır.
- Genel bir asabiyet durumu söz konusudur.
- Okuldan sık sık kaçma eğilimi içindedir.

Üniversite ve İş Yaşantısında:

- Okuma, yazma ya da hesap yapmayı gerektiren işlerden kaçınır.
- Özgüven eksikliği vardır.

Planlama yetersizliğine bağlı sorumluluk alamama ya da alınan sorumluluğu yerine getirememe gibi belirtiler gösterir.

Eğitimlerinde nelere dikkat edilmelidir ?

Özgül öğrenme güçlüğü nün tedavisi EĞİTİMDİR. Bu eğitim okulda verilen eğitimden farklıdır. çocuk normal bir okulda eğitimine devam ederken bireysel yada grup halinde özel bir eğitime alınır.

Eğitimlerinde görsel, işitsel, dokunma ve kinestetik algının geliştirilmesini, dikkat ve bellek, ardışıklık yeteneklerinin artırılmasını, motor koordinasyon becerilerinin geliştirilmesini içermektedir. Ayrıca dinleme, konuşma, okuma-yazma (dil) becerilerinin geliştirilmesi, kavram ve düşünme süreçlerinin gelişiminin desteklenmesinin bu süreç eğitimi içerisinde yer almaktadır.

Özgül öğrenme güçlüğü ortadan kaldıracak bir ilaç tedavisi bulunmamaktadır. Ancak bu sorunun yanı sıra dikkat eksikliği, aşırı hareketlilik, depresyon, kaygı bozukluğu gibi başka psikiyatrik bozukluklar eşlik ediyorsa bunların ilaçla tedavisi düşünülmelidir.

Öğrenme bozukluğu olan çocukların en sık görülen özellikleri:

- Aktivite yetersizlikleri
- Dikkat sorunları
- Koordinasyon sorunları
- Görsel algı sorunları
- İşitsel algı sorunları (işitsel figür- zemin ayırt etme zorluğu vardır. TV izlerken kapı zilini duymamak gibi.)
- İşitsel hafızaları sorunları
- Dil problemleri
- Organizasyon bozukluğu
- Oryantasyon sorunları
- Zaman sorunu
- Sosyal-duygusal davranış sorunları
- Akademik beceri bozuklukları

Öğrenme bozukluğu olan çocuk ve gençler bu özelliklerin tümünü taşımayabilirler. Her biri farklı sayıda, farklı yoğunlukta bu belirtileri gösterirler.

Matematik Bozukluğunda Sık Görülen Belirtiler

Tek başına matematik bozukluğu çok nadir görülür. Genel popülasyonun %1-4'ünde bulunur. Sıklıkla okuma bozukluğu ile birlikte görülmektedir. Sebebi tam olarak bilinmemekle birlikte; nörolojik, genetik, psikolojik ve sosyal (kötü öğretim, matematik öğrenememe kaygısı) etmenleri olduğu öne sürülmüştür. Aritmetiği öğrenemeyen çocuk, matematiğe ve problem çözme süreçlerine geçiş yapamamaktadır.

Okul Öncesi Dönemde:

- Fazla, az, eşit gibi kavramları anlamada güçlük çeker.
- Büyük-küçük kavramlarını anlayamayabilir.
- Rakamları yazmakta güçlük çeker.
- Kavramsal gelişim yetersizliği vardır.
- İlişkisel operatörleri kavramada yetersizlik vardır.

İlkokul çağında:

- Aritmetik işlemlerinin hızında yavaşlık ve yanlış sonuç üretimi sıklıkla görülür.
- Sayıların sıralaması, işlem yönünün ters alınması, çok basamaklı işlemlerde basamakları tanıyamama, basamak değerlerini kavrayamama, kesirleri işlemede yetersizlik görülür.

Öğrenme Güçlüğü Tedavisi

Öğrenme bozukluğunun tedavisi sadece **eğitsel düzeyde** olmaktadır.

Eğitim sürecinde,

- Problem çözme kurallarına hakimiyet,
- Problem kategorizasyonu,
- Yeni problemlerin eskiden çözülenlerle ilişkili olduğunun farkına vardırma,
- Aritmetik becerilerin geliştirilmesi,
- Somuttan soyuta öğretim sıralaması,
- Sesli düşünme yöntemleri,
- Ardışık problem çözme stratejilerinin geliştirilmesi ile
- Hafıza ve dikkatin geliştirilmesi hedef alınmalıdır.

**Çocuklar
İnsanlığın Ortak Umududur**